

ΤΟ ΝΑΥΠΛΙΟΝ

αυτῶν. Οἱ Ἡρακλειῶται εἶνε πρακτικοὶ ἄνθρωποι, ἐπιμελῶς ἀσχολούμενοι εἰς τὰς τέχνας καὶ τὸ ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται κατὰ μέγα μέρος εἰς χεῖρας τῶν Χριστιανῶν. Κατὰ τοῦτο τὸ Ἡράκλειον ἔχει πρὸς τὰ Χανία ἀναλογίαν ὡς ἔχει ὁ Πειραιεὺς πρὸς τὰς Ἀθήνας. Ἐν Χανίοις ἡ συσσώρευσις ὑπαλλήλων καὶ ξένων ἔδωκεν εἰς μέγα μέρος τῆς κοινωνίας πτωχαλαζονικὴν τινα ἐπιχρῶσιν ψευδοπολιτισμοῦ, λίαν ἐπιπίλαιον ὅμως ὥστε νὰ μὴ κατορθώσῃ νὰ χηλαρώσῃ τὴν αὐστηρότητα τῶν ἠθῶν. Ἄλλ' ἐν Ἡρακλείῳ ὁ συρμός καὶ αἱ ψευδεπιδείξεις δὲν κατώρθωσαν νὰ εἰσχωρήσωσιν. Οἱ ἄνδρες ἀποροφῶνται ἐντελῶς ὑπὸ τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν· οἱ ὑπάλληλοι καὶ οἱ ξένοι εἶνε ὀλίγοι, οἱ ἄργοι ὀλίγιστοι. Μόνον καὶ τὰς ἐσπέρας, μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν, γίνονται γενναῖαι σπονδαὶ εἰς τὸν Βάκχον· κατὰ τοῦτο διότι ὁ ἐξαισιος οἶνος τοῦ Μαλεβυζίου εἶνε ἀφρονώτατος καὶ λίαν εὐθηρὸς, οἱ δὲ Ἡρακλειῶται, ἐπαναλαμβάνομεν, εἶνε πρακτικοὶ ἄνθρωποι. Ὅπως δὴποτε ἐκ τοῦτου λαβόντες ἀφορμὴν οἱ Χανιώται κατηγοροῦσιν αὐτοὺς ὡς οἰνοπότας, μολονότι καὶ οὗτοι δὲν ὑπολείπονται ἐν τῇ καταναλώσει τῶν πνευματικῶν ποτῶν καὶ μάλιστα τῆς ρακῆς.

Αἱ γυναῖκες παραμένουσι κεκλεισμέναι εἰς τὰς πλήρεις ἡλίου καὶ ἀρώματος ἀνθέων αὐλάς των, μετ' ἀρχαϊκῆς ἀπλότητος καταγιγνώμεναι εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου των. Δύναται τις νὰ διέλθῃ ὀλόκληρον συνοικίαν χωρὶς νὰ ἴδῃ γυναῖκα. Αἱ παλαιαὶ

οἰκίαι, καὶ τοιαῦται εἶνε αἱ πλείσται, δὲν ἔχουσιν ἐξώστας, συνήθως δὲ τὴν πρόσοψιν αὐτῶν ἀποφράζει ὁ ὑψηλὸς περίβολος τῆς αὐλῆς. Εἰς τινὰς δὲ τὴν ἔλλειψιν ἐξώστων ἀναπληροῦσι μικρὰ ξύλινα κιόσκια, φαινόμενα ὡς κουτιά κολλημένα ἐπὶ τῶν τοίχων, ἀπὸ τῶν θυρίδων τῶν ὁποῖων προκύπτει ἐνίοτε μετὰ συστολῆς μελανόφθαλμός τις καὶ αἰδήμων κερκλή χανουμίσσης. Μόνον κατὰ τὴν δειλὴν ἐμφανίζονται εἰς τὰ κατώφλια καὶ συνομιλοῦσι πλέκουσαι ἢ νήθουσαι, ἕως οὗ ἔλθουσιν οἱ ἄνδρες διὰ τὸ δεῖπνον. Τὰς δὲ ἐσπέρας τῶν ἐορτῶν κατὰ τὸ θέρος μεταβαίνουσι μετὰ τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν πλατεῖαν «Τρεῖς Καμάραις» καὶ ἐκεῖ ἐν ὑπαίθρῳ ἀκορῶνται σκοποὺς καὶ τραγούδια Κρητικὰ, συνοδευόμενα ὑπὸ βιολίου ἢ λύρας.

Ἄλλὰ συνήθως κατὰ τὴν δειλὴν γίνεταί περίπατος ἐπὶ τῶν τειχῶν, τὰ ὁποῖα ὑψοῦνται περὶ τὴν πόλιν ὡς τεράστια ἄνθηρα καὶ ἔχουσι τόσω εὐρείαν ἔκτασιν, ὥστε γίνονται ἐπ' αὐτῶν ἵπποδρομαίαι. Ὁ ἐπὶ τῶν τειχῶν τοῦ Ἡρακλείου ἰστάμενος ἔχει πρὸ αὐτοῦ εὐρύτατον καὶ ποικίλον θέαμα. Ἀφ' ἐνῆς ἐκτείνεται πρὸ τῶν ποδῶν του ἡ πόλις μετὰ τοὺς πολυκρήτους μινκρέδες τῶν τζαμιῶν της καὶ ἡ θάλασσα μετὰ τὴν ἐπιμήκη νησίδα Δίαν· ἀφ' ἐτέρου πρὸς δυσμὰς ὑψοῦται μεγαλοπρεπὴς ἡ Ἴδα, ἧς ἡ κορυφὴ χώνεται εἰς τὰ νέφη. Πρὸ τῆς πόλεως δὲ ἐκτείνεται πεδιάς εὐρεῖα, ἀλλ' ἄδενδρος, δενδροτομηθεῖσα κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Χάνδακος ὑπὸ τῶν Τούρκων.